

KOSOVA
Koje *Sp* *Hoćemo*

PRVI NACIONALNI KONGRES “KOSOVO KOJE HOĆEMO”

SOCIJALNO OSIGURANJE
EKONOMSKI RAZVOJ
DOSTOJANSTVEN ŽIVOT I RAD

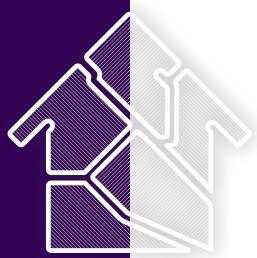
PODRŽAN OD: FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Telefon:
+383 38 22 11 08

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Büro Kosovo

/FESPrishtina/ |
www.fes-kosovo.org |

KOSOVA
koje hoćemo

//
“KOSOVO KOJE HOĆEMO”

Socijalno osiguranje
Ekonomski razvoj
Dostojanstven život i rad

Poštovani čitaoče

Dokument u nastavku sadrži pregled ideja i povratne informacije koje su diskutovane na početku platformine manifestacije "**Kosovo koje hoćemo**", uključujući i obavljeni posao tokom radnih sesija u grupama u sobama za razmišljanje, za pet ključnih oblasti, organizovane 23.05. 2018.

Friedrich Ebert Stiftung (FES), u saradnji sa svojim partnerima - (Management Development Associates), **Koledž Riinvest i Institut IKS** (Kosovska inicijativa za stabilnost), **Koledž Heimerer, GAP i Demokratija+** bili su domaćini Prvog Nacionalnog kongresa, ove vrste, sa nazivom "Kosovo koje volimo", 23. maja.

Više od 200 učesnika iz raznih oblasti i perspektive, koji su predstavljali više od 100 organizacija iz civilnog društva, političkih stranaka, sindikata, stručnjaka i medija, dolazili su iz raznih delova Kosova i okupili se da razmene svoje stavove, ideje i želje za drugačije Kosovo, koje oni hoće.

Sednica otvaranja je na početku događaja predstavila osnov i objašnjavala zašto je FES inicirao ovu platformu, pozivajući sve građane Kosova koji žele da se njihov glas čuje i da predloži ideje o tome kako možemo raditi zajedno za rešavanje glavnih problema sa kojima se suočava kosovsko društvo, kao što su: socijalna sigurnost, ekonomski razvoj i zapošljavanje, kao i dostojanstveni rad i uslovi života.

Kontekst događaja i naši metodi rada će biti predstavljeni, a zatim kritički razmatrani, pripremajući sažetak rezime iz svake radne grupe koja je radila u sobi za razmišljanje. Na kraju, predstavljeni su zaključci i preporuke u narednim koracima.

SADRŽAJ

Preliminarni komentari /Preliminarne napomene/ EVROPSKI EKONOMSKI I SOCIJALNI MODEL (EESM)	8
KONCEPTUALIZACIJA PLATFORME - ZAŠTO OVA I ZAŠTO SADA?	10
STRUKTURA RADA	12
SESIJA OTVARANJA – OSIGURAVA OSNOV I CILJEVE	13
PARALELNE SOBE ZA RAZMIŠLJANJE	16
RAD U PARALELNIM SOBAMA ZA RAZMIŠLJANJE	17
Soba Za Razmišljanje 1:	18
Soba Za Razmišljanje 2:	29
Soba Za Razmišljanje 3:	33
Soba Za Razmišljanje 4:	39
Soba Za Razmišljanje 5:	45
ZAKLJUČCI I PREPORUKE ZA DALJI RAD	54
UČESNICI	56

Preliminarni komentari /Preliminarne napomene/ **EVROPSKI EKONOMSKI I SOCIJALNI MODEL (EESM)**

Kosovo je najmlađa zemlja u Evropi. Ali Evropa već ima staru tradiciju u razvoju sistema i smernica za socijalno osiguranje. Oni su takođe deo "Ackuis Communautaire" Evropske unije. Stoga, prvo Kosovo mora postići minimalne standarde u ekonomskoj, društvenoj i sferi životne sredine, kako bi ispunilo preduslove za članstvo u EU. Ovo je, pored teških socio-ekonomskog uslova kosovskog stanovništva, osnova građanskog pokreta koji je započeo svojim prvim Nacionalnim kongresom u maju 2018. godine, pod naslovom "Kosovo koje hoćemo!".

UČEŠĆE KAO KLJUČ ZA STABILNU DEMOKRATIJU

Ipak, većina kosovske političke elite ne razume upravljanje živom demokratijom. Kao što je primetio Veton Surroi, ugledni član civilnog društva na Kosovu, na jednom od događaja koje je FES organizovao, Kosovo treba da prelazi iz "kulture rata u kulturi mira". "Kultura rata" zasniva se na hijerarhijskim strukturama neprijateljskog ratnog broda i koji deluje na osnovu naloga. Ali, kao buduća država članica Evropske unije, Kosovo mora razviti "kulturu mira" zasnovanu na dijalogu, poštovanju drugih mišljenja i svakog građanina. Dijalog ima potrebe za kompetenciju sa obe strane, kao i suodgovornost. Pošto obe strane - političari i građani - mogu razviti funkcionalnu i demokratsku državu kroz zajedničku odgovornost i poštovanje.

KO-ODGOVORNOST - SINONIM ZA DVOSMERNI PUT SA DOPRINOSIMA I PRAVIMA

Odnos između građana treba da se razvije i treba da bude takav i zasnovan na poštovanju i poverenju - sa obe strane. Građani bilo koje države imaju pravo na osnovnu podršku u mnogim aspektima života, kao što su obrazovanje, socijalna sigurnost, pravni okvir, itd. Međutim, oni takođe imaju obaveze prema svojoj državi. Porezi i drugi doprinosi za sisteme solidarnosti jedini su način za pravilno ostvarivanje njihovih prava.

KOSOVA

VIŠESTRUKI GLAS I KOMPETENCIJA GRAĐANA - PREDUSLOV PROMENA

Od osnivanja nove države nedostaje održivi razvoj privrede, blagostanja i socijalne sigurnosti. Uprkos hiljadama protesta i saveta još više kompetentnih od građanskog društva - počevši od baze, saveta pa do sindikata - čini se da je neophodno da politika bude primorana da čuje više od jednog glasa i prijateljskog odgovora. Sve organizacije i grupe na Kosovu se pozivaju da razviju zajednički glas zasnovan na bogatim iskustvima i kompetencijama. Glas građana treba da se čuje!

POKRETANJE SVEOBUHVATNOG POKRETA OLAKŠANOG OD STRANE MNOGIH KOSOVSKIH PARTNERA I FONDACIJE FRIEDRICH EBERT (FES)

Mnoge organizacije i stručnjaci su u ulozi facilitatora zajedno sa Fondacijom Friedrik Ebert (FES) za razvoj kompetentnih analiza, predloga za rešenja sa dobrom perspektivom i strategija za ulazak u demokratsko učešće civilnog društva u budućim političkim debatama i odlukama. Ovo je moguće samo zato što postoji puno voljnih partnera iz civilnog društva, sindikata i stranaka. Svi oni imaju različite svrhe i funkcije u našem društvu, ali su međusobno povezani u zajedničkom cilju: "Kosovo koje hoćemo" mora biti država koja obezbeđuje ekonomski razvoj i pristojan posao, kao i socijalnu sigurnost i funkcionalni pravni okvir.

Frank Hantke

Friedrich-Ebert-Stiftung
Kancelarija na Kosovu
Direktor

<https://www.fes-kosovo.org/e/national-congress-the-kosovo-we-want-1/>

KONCEPTUALIZACIJA PLATFORME - ZAŠTO OVA I ZAŠTO SADA?

Nakon nekoliko meseci istraživanja, došli smo do zaključka da postoji potreba za platformu u kojoj bi građani istakli glavne izazove Kosovskog društva i rešili kroz rad uz učešće organizacija civilnog društva, stručnjaka i političara.

Frank Hantke, direktor Kancelarije FES-a na Kosovu, u svom uvodnom govoru je objasnio da, iako već postoji visoka kompetentnost u civilnom društvu Kosova, realno društveno, ekonomsko i političko stanje ne odražavaju tu kompetentnost. Stoga, prema g. Hantke, novi oblik dijaloga između građana i njihovih predstavnika je potreban na nivou politike, ciljujući postizanje snažnog i zajedničkog glasa za društveni, ekonomski i demokratski razvoj, koji su glavna briga građana Kosova. Metaforički, g. Hantke vidi aktere civilnog društva kao da su biseri koje bi trebalo povezati u zajednički niz: predlozi za bolje Kosovo, koje građani žele.

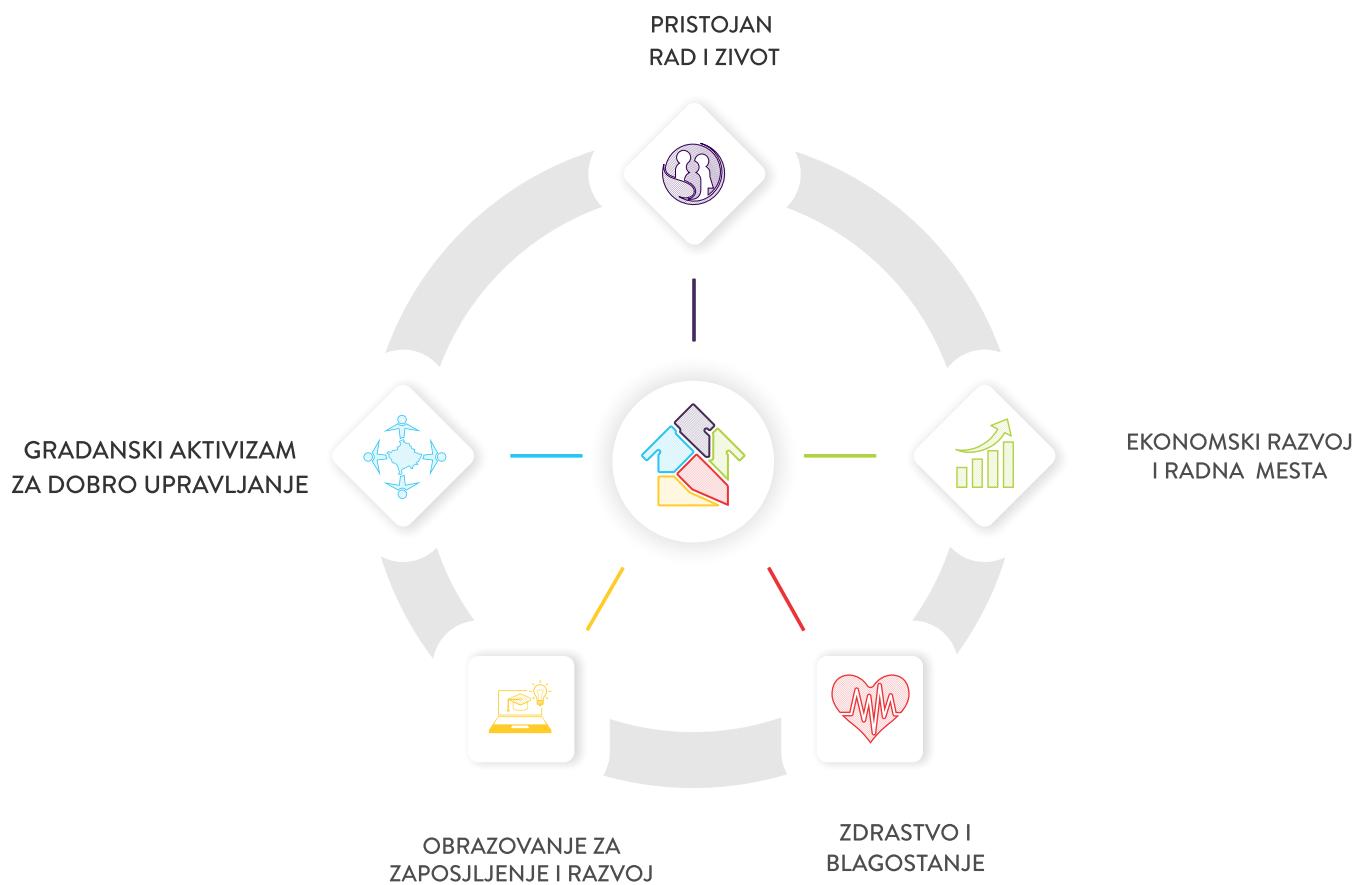
Iz tog razloga, nakon značajnog refleksivnog procesa između, identifikovano je pet ključnih oblasti za bolje Kosovo da bi se vodilo tekućim radom u narednim mesecima, koristeći pristup "Sobe za razmišljanje", koji je već korišćen od strane FES-a u nemačkom kontekstu¹.

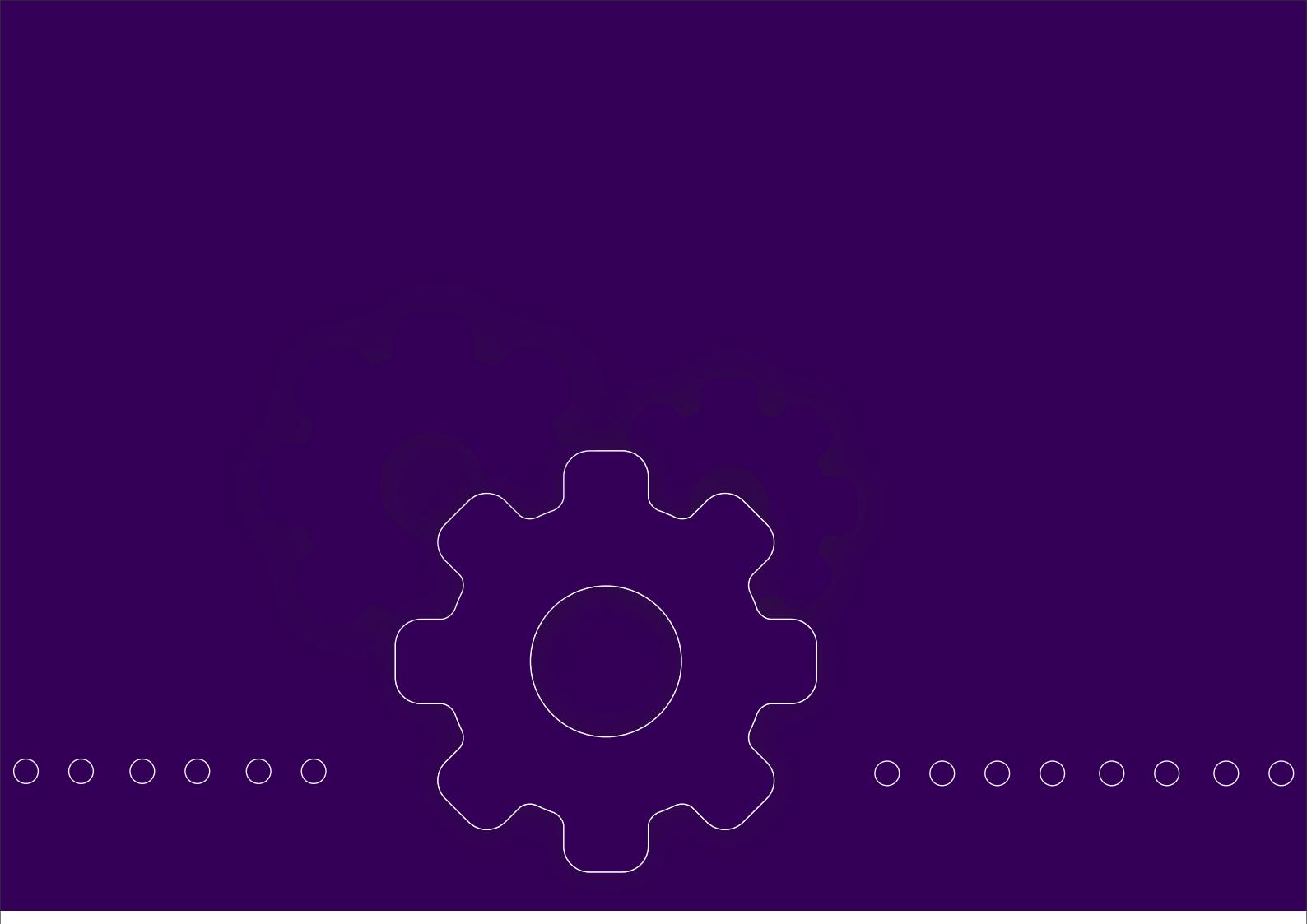
"Soba (prostor) za razmišljanje"/"Denkraum" je inovativni koncept u upravljanju projektima, dizajniran sa idejom stvaranja prostora za otvoreni način razmišljanja i takođe strukturiranog misaonog procesa u vezi važnih odluka za politiku društva.

<http://library.fes.de/pdf-files/wiso/12058.pdf>

Predstavnici iz civilnog društva, političari, stručnjaci i građani su pozvani da nude svoju hrabrost i da zajednički "izvan svojih dnevnih poslova", razmišljaju i balansiraju svoje profesionalne koncepte i stavove, uz politički pristup, moguća rešenja i potrebe građana.

Sve pet "Sobe za razmišljanje" su dizajnirane da omogućavaju dinamičnu raspravu od radnih grupa tokom cele godine, rezultirajući jasnim putokazom i zajedničkim akcionim planom, potpisanim od strane svih učesnika, kao zajednička posvećenost da će se raditi za jedno bolje Kosova, koje svi želimo.

STRUKTURA RADA

Rad Kongresa bio je strukturiran tako da je svaka oblast smestila zainteresovane učesnike u "Sobama za razmišljanje" shodno njihovo volji i na polju/poslu za koji su bili zainteresovani.

U nekim od soba za razmišljanje, učesnici su podeđeni u podgrupe, jer su fasilitatori i stručnjaci na terenu smatrali da se omogućavaju dublje diskusije o određenim temama. Zadatak fasilitatora u sobama za razmišljanje bio je usmeravanje učesnika u identifikovanju ključnih problema za svako polje i podržavanje pristupa da se rešenja treba pronaći korišćenjem pristupa odozdo prema gore. Izveštaj u nastavku sadrži detaljan, ali sažet opis svake od oblasti gde su naglašena pitanja, broj preporuka, prioriteti i predloženi vremenski okviri za budući rad svake grupe.

SESIJA OTVARANJA – OSIGURAVA OSNOV I CILJEVE

Na sesiji otvaranja Kongresa je prikazan sedmo-minutni video snimak, u kojem su ljudi intervjuisani iz svake od pomenutih oblasti i tu su predstavljeni realni izazovi i pitanja. Zdravstveni sektor je predstavljen sa nedostatkom odgovarajućih lekova za pacijente i dugačkim redovima, čekajući na neophodan tretman. Bolnički uslovi bili su više nego loši i bilo je pacijenata koji su govorili o nedostatku kvaliteta i dužnoj brizi. Druga oblast pokazuje kako su radnici ugroženi radeći bez ikakve fizičke zaštite, jer nisu dobili odgovarajuću opremu za rad u sektoru građevinarstva. Takođe, kako nemaju nikakav ugovor o radu i nisu u mogućnosti da razgovaraju više zbog straha od gubitka posla, jer se mogu takoreći odmah zameniti.

Jedan drugi prikaz pokazuje izgradnju puteva, koja nije urađena ispravno, iako su se građani žalili, ništa nije učinjeno u vezi s tim.

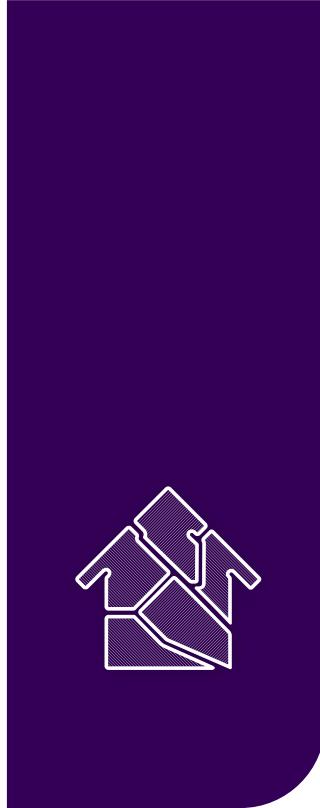
Video je posvećen usredsređivanju na ono na što se civilno društvo treba usredsrediti, i o potrebnom pritisku prema vlasti i drugim institucijama za efikasno rešavanje ovih problema kroz kreiranje i učešće u procesima razvoja politika.

Posle video priče, koja je imala iznenadjujuće efekte među učesnicima, dok je cilj bio da ih priča motiviše da se angažuju i pronađu rešenja za predstavljene probleme. Uvodni govor je poveren 16-godišnjoj devojčici, dobitnici posebne nagrade za spretnost u programiranju. Sa njom je bio njen otac, pukovnik u Kosovskoj policiji i njena nezaposlena, ali posvećena majka koja se brine za šest njene dece. Sva trojica su zatražili od publike da se okupljaju zajedno i "misle" o pronalaženju rešenja za nove generacije, ali i za službenike javnih službi, policajce, žene, roditelje i sve ostale segmente kosovskog društva, za jedan bolji život i bolje Kosovo koje zaslužuju.

<https://www.facebook.com/FESPrishtina/videos/2120260121524949/>

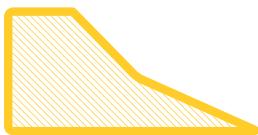

Kongres je nastavio svoj rad kroz prezentaciju od strane MDA mogućeg modela održivog razvoja za Kosovo. Vizuelizacija meta-podataka o trendovima ekonomskog razvoja sektora u Evropi, prilika za model razvoja Kosova i njegovih opština, filtriran po sektorima i zanimanjima, sa ciljem da podrži sektorski razvoj zasnovan na razvojnem modelu za Kosovo i potrebi za dugoročnom vizijom za razvojne mogućnosti Kosova. (to be checked and added by MDA)

//
**PARALELNE SOBE
ZA RAZMIŠLJANJE**

Soba 1:

**OBRAZOVANJE ZA
ZAPOŠLJAVANJE I RAST**

Olkšavaju Mevlyde Hyseni, FES
i Bardha Qirezi, Kolegji Riinvest

Soba 2:

**GRAĐANSKI AKTIVIZAM
ZA DOBRO UPRAVLJANJE**

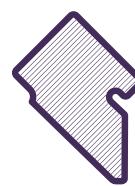
Olkšavaju Besa Kabashi-Ramaj FES
i Jetmir Bakija (Demokracia +)

Soba 3:

**EKONOMSKI RAZVOJ
I STVARANJE RADNIH MESTA**

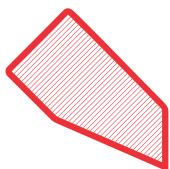
Olkšavaju Besa Luzha, FES
i Rinor Gjonbalaj, MDA

Soba 4:

**DOSTOJANSTVEN
RAD I ŽIVOT**

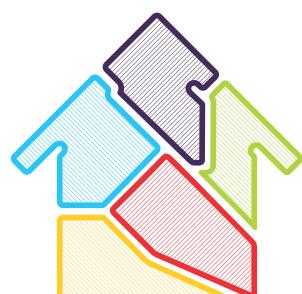
Olkšavaju Alush Berisha, FES
i Jeton Mehmeti, GAP

Soba 5:

**SOCIJALNA ZAŠTITA
I ZDRAVSTVENE POLITIKE**

Olkšavaju: Antoneta Coli, FES
i Florina Duli, IKS (socijalna zaštita)
i Hana Xhemajli, FES &
Ilir Hoxha, Heimerer
(Zdravstvene Politike)

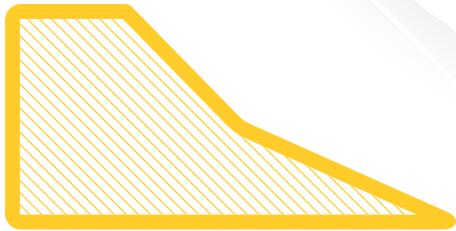
RAD U PARALELNIM SOBAMA ZA RAZMIŠLJANJE

Paralelne radne grupe organizovane su u dve uzastopne sesije. Prva sesija je više služila kao uvodni deo za sve partnere i njihove oblasti interesovanja, njihova iskustva u ovim oblastima i ono što se nadaju da će doneti ova inicijativa u društvu.

Dok je druga sesija uključivala detaljniju diskusiju o identifikovanju ključnih problema u određenim oblastima i dala je mogućnost za konsenzus o tome šta je grupa smatrala prioritetom za građane. Post-kongresni rad za svaku grupu uključuje zajedničku odluku o tome šta bi trebalo da budu prvi koraci u procesu rešavanja problema i zalaganja u pronalaženju rešenja.

Po završetku svog rada soba za razmišljanje, timovi su zatim predstavili nalaze na plenarnoj sednici Kongresa, tako da bi svi koristili od predstavljenih ideja, rešenja i najboljih načina za rad. Posle događaja, tim FES-a i partneri prikupili su sve beleške od izvestioca i sproveli tematsku analizu u cilju bolje kontekstualizacije narativa i identifikacije svake prikazane teme, kao i pripremanje terena za budući rad.

Soba Za Razmišljanje 1:

OBRAZOVANJE ZA

ZAPOŠLJAVANJE I RAST

Olakšavaju Mevlyde Hyseni, FES
I Bardha Qirezi, Kolegji Riinvest

Učesnici (36) podeljeni u tri podgrupe:

- a / Pred univerzitetsko obrazovanje
- b / Obuka za stručno osposobljavanje (OSO)
- c / Visoko obrazovanje.

Svaka oblast je imala zadatak da identifikuju prikazane teme i problematiku u svakoj podgrupi, postavljanje prioriteta i predlaganje intervencija (u ovoj ranoj fazi rasprave). Fasilitatori su prikupljali podatke o učesnicima, povezivanja sa organizacijom i aktuelnim obrazovnim projektima kako bi obeležili trenutne projekte i ključne aktere u ovom sektoru. (Vidi Prilog 1. Spisak učesnika)

IDENTIFIKONI, PRIORITETET

1. Cilësia
2. Organizimi / Menaxhimi
3. Kohesioni social

INTERVENIMI?

1. VLERËSIMI i MESINDHËAJ^{SVE}
2. FILTRIMI i MESINDHËJ^{EWE}
3. TRASNIMI i MENDA.
→ më sëkall

OPŠTE GLAVNE PORUKE

- Škole su prijateljske prema učenicima i dostupne svima
- Škole podržavaju dobrobit, razvoj talenata i uspeh učenika
- Obrazovanje razvija učenički potencijal kroz različite metodologije nastave i evaluacije
- Obrazovanje i istraživanje koriste tehnološki i ekonomski napredak
- Kvalitet se meri školskim iskustvom i uspehom u učenju
- Naše zajednice podržavaju učenike u teškim ekonomskim uslovima i učenike sa posebnim potrebama
- Naši nastavnici stalno uče i razvijaju se
- Obrazovanje stvara veze sa zajednicama i industrijom
- Naše obrazovanje omogućava fleksibilnu obuku i tranziciju za dalje obrazovanje i rad
- Škole koriste digitalnu tehnologiju učenja

KLJUČNE AKCIJE SU DATE U 5 GLAVNIH KATEGORIJA

Zakonodavstvo i politike

- Raditi sa MONT-om, zakonodavcima i ključnim akterima u cilju poboljšanja obrazovnog zakonodavstva i politika
- Prema prioritetima, podgrupe će podržati FES

Integriranje dnevnog reda

- Raditi s ključnim faktorima za integriranje dnevnog reda
- Ko šta radi i kako možemo koordinirati akcije
- Ko će preuzeti novu inicijativu koja je ovde predložena i kako FES može pomoći

Istraživanje

- Raditi sa istraživačkim institucijama kako bi proizveli i podelili kvalitativna istraživanja potrebna za sektor.
- Podrška istraživačkim timovima za izradu neophodnih istraživanja
- Sadašnja istraživanja treba biti dostupna javnosti

Zagovaranje

- Radite sa NVO-ima kako bi se zagovaralo o ključnim pitanjima
- Prema pitanjima, odabirati najbolju NVO da učestvuje u sobi za razmišljanje
- Debate na TV-u
- Ostale inicijative

Obrazovanje i inicijative za obuke

- Raditi sa ključnim akterima za podršku kontinuiranog profesionalnog razvoja za nastavnike, administratore i menadžere
- Program obuke za nastavnike visokoškolskih ustanova
- Podrška programima obuke u pred-univerzitetskom sektoru

RADNE GRUPE:

PRED-UNIVERZITETSKO OBRAZOVANJE

Glavna pitanja:

- Nedovoljan pristup predškolskom obrazovanju (1)
- Mali broj obdaništa za decu (Nedostatak obdaništa kao glavna prepreka za zaposljavanje žena) (1)
- Nejednakost po položaju, vrsti škole i etničkog i statusa nesposobnosti (1)
- Razvoj nastavnika (2,5)
- Preopterećeni kurikulum (2)
- Starost nastavnika – politike prevremenog penzionisanja (1)
- Nedostatak/neadekvatni kriterijumi za evaluaciju i promociju učinka (Svi nastavnici, dobri ili ne, primaju istu platu) (1)
- Nedostatak pedagoških savetnika (1)
- Individualni/talentovani razvoj nije podržan (2)
- Za učenike koji zaostaju u učenju ne postoje van nastavni/dopunski časovi (1)
- Potreba društvenog aktivizma za isticanje potreba, problema i uspeha u obrazovanju
- Potreba za izradom posebnih van-nastavnih aktivnosti (1)
- Potreba za razvojem softverskih veština (npr. kreativnost, timski rad, rešavanje problema, komunikacija, vidi: ASSET Projekat)
- Potreba za praćenjem zakonodavstva (1)
- Potreba za ocenjivanjem realizacije nastavnog plana i programa

Moguće intervencije

- Specifična strategija predškolskog obrazovanja/rane edukacije (1)
- Specifična strategija za podršku deci sa smetnjama u razvoju (1)
- Analiza premeštanja budžeta u obrazovanju (1)
- Obuka nastavnika (metode nastave, procene, razvoj mekih veština, integracija nastavnog plana i programa) (2,5)
- Integracija kurikuluma (balansiranje sadržaja sa razvojem veština) (2,5)
- Analiza starosti nastavnika u pred-univerzitetskom obrazovanju (1)
- Razvijanje politike učinka i promocije (1)
- Dodatni nastavni časovi i vannastavne aktivnosti - Uputstva i podsticaji (1)
- Fond za projekte predviđene od strane učenika/nastavnika i roditelja (1)
- Aktivnosti i mehanizmi za karijerino usmeravanje
- Nacrt fonda za Strategiju za poboljšanje škola (1)
- Izveštaj o nejednakosti
- Istraživanje o ruralnoj omladini

OBRAZOVANJE ZA OSO

Glavni identifikovani problemi

- Obrazovni programi za OSO treba uskladiti sa potrebama tržišta (iskustva izvedena iz industrije, a ne MONT-a)
- Nedostatak materijala za nastavu i učenje i opreme
- Nedostatak reputacije zbog školske kulture, kvaliteta nastavnika i percepcije o važnosti i kvalitetu gimnazija
- Tradicionalni metod nastave. Hitna potreba za obukom nastavnika o nastavnim metodama
- Nejasna vizija obrazovanja za OSO (1)
- Neadekvatna formula finansiranja (1)
- Nedostatak karijerine orijentacije u nižim srednjim školama
- Nedostatak saradnje sa preduzećima
- Nedostatak/neadekvatni kriterijumi za evaluaciju i promociju učinka (Svi nastavnici, dobri ili ne, primaju istu platu) (1)
- Rodni stereotipi za određena zanimanja

Mogući projekti

- Rasprava o Zakonu o visokom obrazovanju radi postizanja konsenzusa o ključnim pitanjima sa pružocima VO (1)
- Standardizacija politika registracije u institucijama VO (1)
- Re-dizajniranje Smernica i Priručnika za osiguranje kvaliteta (1)
- Praćenje implementacije zakonodavstva i procesa akreditacije: Projekat monitoringa implementiran sa organizacijama civilnog društva (1)
- Projekat istraživanja tržišta (3)
- Razvoj za orijentaciju u karijeri
- Aktiviranje učešća mladih u sticanju veština za debatu (5)
- Brojne debate o pitanjima obrazovanja koje treba organizovati tokom jedne godine (dokumenti politika) (3,4)

Moguće intervencije:

- Istraživanje za analizu tržista (3)
- Procena formule finansiranja i budžeta obrazovanja za OSO (3)
- Obuka nastavnika (kao gore) (2,5)
- Kampanje zagovaranja za podršku obrazovanja za OSO/ rodno zasnovani stereotipi (2, 3)
- Razvijanje politika procene učinka i promocije (1)
- Nacrt fonda za Strategiju za poboljšanje škola (1)

RADNA GRUPA ZA VISOKO OBRAZOVANJE

Glavni identifikovani problemi:

- Nedostatak podataka i izveštaja iz istraživanja tržista
- Proširenje pristupa VO i uspostavljanje mnogih institucija VO nisu obezbedile adekvatan razvoj kvaliteta i istraživanja
- Ne postoji dogovor između ključnih aktera o Zakonu o visokom obrazovanju (1)
- Problemi u praćenju, sprovođenju zakonodavstva i sa nezavisnošću regulatornih tela (1)
- Nedostatak akademskog integriteta (1)
- Nedostatak razvoja akademskog osoblja (sticanje doktorata ne znači da je osoba dobra u nastavi)
- Nedostatak literature
- Politiziranje studentskih sindikata
- Nastavnim planovima nedostaju strategije za podučavanje i adekvatna literatura
- Manjine imaju problema sa pristupom tržistu rada zbog jezičkih veština
- Nedostatak saradnje i podrške studentima sa posebnim potrebama

Tretiranje podela zasnovanih na jezik tokom učešća na tržištu rada (dokument politika)

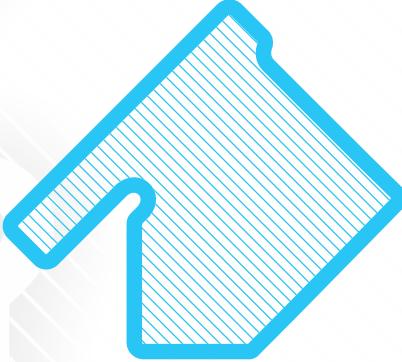
Finansijska formula za visoko obrazovanje

- Analiza iz evaluacije budžeta za istraživanje (3)
- Projekat za razvoj nastavnika (5)
- Analiza politike i prakse za borbu protiv korupcije (3)
- Izveštaj iz analize odnosa student/osoblje (3)

Fasilitatori: Bardha Qirezi, RIINVEST
i Mevlyde Hyseni, FES, Agnesa Qerimi, zapisničar

Soba za Razmišljanje 2:

GRADANSKI AKTIVIZAM

ZA DOBRO UPRAVLJANJE

Olkšavaju Besa Kabashi-Ramaj, FES
Jetmir Bakija (Demokracia +)

Učesnici (20) su identifikovali izazove koji se odnose na ovu oblast:

- Borba protiv klijentelizma;
- Povećan pristup informacijama;
- Jačanje uloge obrazovanja u podizanju građanskog aktivizma;
- Rešavanje nedostatka podsticaja (moralnih, materijalnih i institucionalnih) za mlade i zajednice za građanski aktivizam i volontiranje.

Međutim, ove izazove je identifikovala samo mala grupa ljudi, stoga je neophodno konsultovati građane u ciljanim zajednicama o drugim izazovima koji mogu biti važni i mobilisati ih kako bi se rešila ova pitanja putem prikladnih mehanizama i procesa.

Najvažnije pitanje u vezi sa procesom izrade javnih politika na Kosovu je da su građani i zainteresovane strane ostavljene izvan iz ovog procesa. Ovo utiče na primenu i prihvatanje ovih politika od strane javnosti, tako da nisu aktivni u podizanju njihovog glasa u nastojanju da prevaziđu izazove sa kojima se suočavaju u svojoj zajednici. Većina građana nema čak ni sredstva da bude obaveštena prilikom preduzimanja takvih procesa.

Izgradnja građanskog aktivizma trebalo bi početi podizanjem svesti građana o pitanjima koja se tiču dobrom upravljanju i mobilizirajući ih da budu deo rešavanja izazova koji direktno utiču na njihovu zajednicu.

THE KOSOVO
WE WANT

Social Security
Economic Development
Decent Work and Life

KOSOVO
#dium #we want #life

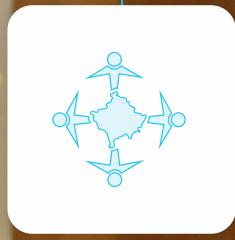

Grupa za GA i DU (građanski aktivizam i dobro upravljanje) jedna je od pet grupa koje posluju pod okriljem kampanje "Kosovo koje želimo". S druge strane, druge grupe su sektorske i fokusiraju se na politike koje su potrebne populaciji na Kosovu. Svrha ove grupe je izgradnja građanskog aktivizma u cilju unapređenja javnih politika i aktivnog traženja transparentnosti i odgovornosti u implementaciji ovih politika.

Predložene intervencije:

- Identifikacija osnovnih organizacija u sedam (7) glavnih opština koje će saradivati u organizovanju aktivnosti GA I DU;
- Organizovati aktivnosti na dijalogu zajednice, na centralnom i lokalnom nivou, s ciljem izgradnje građanskog aktivizma za dobro upravljanje i pronalaženje potencijalnih pitanja od značaja;
- Identifikovati vode zajednice kako bi mobilizirali svoju zajednicu u pitanjima, stalno tražeći transparentnost i odgovornost od strane javnih kreatora politika.
- Integrisanje autputa iz dijaloga u zajednici radi planiranja aktivnosti za Grupu GA i DU za narednu godinu;
- Dalji razvoj platforme za GA I DU;
- Dizajniranje i štampanje platformi za distribuciju u zajednici;
- Operativni plan za pokretanje implementacije grupnih predloga.

Fasilitatori: Besa Kabashi-Ramaj, FES
i Jetmir Bakija-Demokratija +

Soba Za Razmišljanje 3:
EKONOMSKI RAZVOJ
I STVARANJE RADNIH MESTA
Olakšavaju Besa Luzha, FES
i Rinor Gjonbalaj, MDA

Učesnici (18)

Grupa od osamnaest učesnika u sobi za razmišljanje za ekonomski razvoj i stvaranje novih radnih mesta bila je uključena u dubok dijalog, kako bi se identifikovala ključna pitanja i mogućnosti s kojima se suočava ovaj sektor. Fasilitatori grupe su vodili sednicu na efikasnu diskusiju, koja je naglasila preporuke kako se rešiti glavna ekomska pitanja na Kosovu.

Obnovljena pitanja o kojima su diskutovali učesnici u istraživačkom centru za ekonomski razvoj i otvaranje novih radnih mesta su:

Nedostaci na tržištu rada

- Nedostatak informacija o veštinama i kvalifikacijama na trenutnom tržištu rada
- Razlika između obrazovnog sistema i tržišta rada, što rezultira nekvalifikovanim radnicima na tržištu rada
- Pitanje odliva mozgova, gde kvalifikovana i vešta radna snaga pronalazi radna mesta van Kosova, dakle migrirajući u evropske zemlje

Intervencije u politikama

- Nedostatak podataka i informacija dostupnih u privatnom sektoru za proizvodnju robe i pružanje usluga
- Nedostatak koordinacije između javnog i privatnog sektora za identifikaciju najkonkurentnijih sektora
- Nedostatak barijera (tj. kvota) za zaštitu privatnih kompanija

Ograničenja na resurse

- Prekidi električne energije, koji ometaju poslovne potencijale za proizvodnju
- Nedostatak inicijativa za obnovljivu energiju

REZULTATI DISKUSIJE:

Diskusija brainstorming (mnoštva ideja) je ukazala na neke od najhitnijih ekonomskih pitanja na Kosovu. Kao zemlja sa najvećom stopom nezaposlenosti i najnižim nivoom produktivnosti u Evropi, Kosovo se suočava sa višestrukim izazovima u oblasti obrazovanja i integracije nove radne snage na tržište rada. Osim toga, Kosovo ima najniži nivo trgovine sa drugim zemljama članicama CEFTA-e, posebno u pogledu izvozne stope.

Dakle, inspirisani glavnim indikatorima produktivnosti i rada, diskusija koju su vodili učesnici u grupi za ekonomski razvoj i stvaranje novih radnih mesta naglasila je potrebu za jasnjom ekonomskom vizijom i strategijom za rešavanje nekih mikro i makro problema i mogućnosti. Shodno tome, učesnici su došli do preporuka za dalju studiju na tržištu da bi identifikovali sektore i intervencije koje bi mogle poboljšati ekonomsku perspektivu Kosova.

Stoga, potrebno je preduzeti niz konkretnih koraka za sprovođenje studije procene konkurentnosti, koja bi procenila konkurenčnost podsektora na Kosovu, sa posebnim fokusom na industrijskim podsektorima koje imaju potencijal da povećaju broj radnika, prodaju, rast izvoza i drugih indikatora. Studija procene konkurenčnosti bi otkrila pet podsektora i identifikovala tri glavne intervencije potrebne za svaki podsektor.

1 STRATEGIJA

Studija procene konkurentnosti

5 PODSEKTORI

Podsektor 1 Podsektor 2 Podsektor 3 Podsektor 4 Podsektor 5

3 INTERVENCIJE ZA SVAKI PODSEKTOR

Intervencija 1 Intervencija 2 Intervencija 3

PREDLOŽENE AKTIVNOSTI, PARTNERI I VREMENSKI OKVIR

Predložene aktivnosti za utvrđivanje gore navedene procjene konkurenčnosti bile bi:

Faza istraživanja

- Prikupljanje informacija i istraživanje tržista
- Sastanak sa zainteresovanim stranama

Faza kreiranja strategije

- Izrada akcionog plana

Faza zagovaranja

- Distribucija preko društvenih medija postova na blogu, infografike, itd.

14

rreth 30,000
të rinjë hyjnë çdo vit në tregun e
punës!

Management
Development
Associates **MDA**
Performance Improved

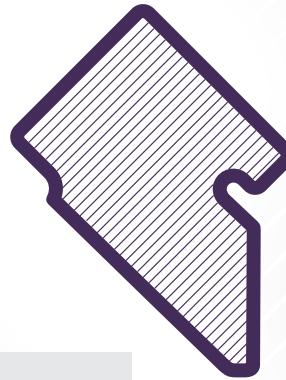
KOSOVA QË NEDUAM
Sugjt Sociale
Zgjedha Ekonomik
Për një Jetë të Dizajtshme

THE KOSOVO WE WANT
Social Security
Economic Development
Decent Work and Life

Fasilitatori: Besa Luzha, FES i Rinor Gjonbalaj, MDA

Soba Za Razmišljanje 4:

DOSTOJANSTVEN RAD I ŽIVOT

Olkšavaju Alush Berisha, FES
i Jeton Mehmeti, GAP

Učesnici

Učesnici ove grupe bili su iz sindikata, Ministarstva rada, preduzeća i nevladinih organizacija koje rade na temama koje se odnose na radne odnose, socijalne politike zaposlenih, pitanja zdravlja i sigurnosti na radnom mestu i druga povezana područja. Mladi su učestvovali u ovoj grupi, a bilo je i međunarodnih učesnika iz nekoliko organizacija, kao što su UNICEF i UNDP.

Teme

Glavne teme u ovoj grupi bile su pokušaj definisanja "socijalnog dijaloga", da li treba da uključuje samo dijalog između zaposlenih i poslodavaca na nivou države, sektora i preduzeća, ili da li "socijalni dijalog" treba posmatrati šire i uključuje sav proces dijaloga. Posle toga, glavna tema diskusije odnosila se na socijalni dijalog, model na Kosovu, njegovi ishodi, izazovi i napredak.

REZULTATI DISKUSIJE

MODEL SOCIJALNOG DIJALOGA ZA DOSTOJANSTVEN RAD I ŽIVOT NA KOSOVU

Nakon živih debata među učesnicima, glavni identifikovani problemi su bili sledeći:

- Nesprovođenje Kolektivnog ugovora
- Neizvršenje minimalne zarade od strane vlade
- Neizvršenje pojedinačnih radnih ugovora u privatnom sektoru
- Nedostatak socijalnog dijaloga na nivou preduzeća
- Nedostatak dijaloga na sektorskom nivou (osim sektora obrazovanja i zdravstva)
- Netransparentni razvoji u Ekonomskom i socijalnom savetu (ESS)
- Nedostatak debate sa interesnim grupama i sa bazom, pristupom odozdo-gore
- Nedostatak uključivanja civilnog društva i medija za objašnjenje i praćenje razvoja u ovoj oblasti
- Fragmentacija u sindikalnom sektoru i nedostatak sindikata u privatnom sektoru.

Diskusija o modelu socijalnog dijaloga za Kosovo:

- Da li je ovaj model pogodan za Kosovo?
- Uloga vlade u socijalnom dijalogu
- Da li će se dijalog ograničiti samo na radne odnose?
- Da li bi nedostatak sindikata u privatnom sektoru trebalo zameniti "Radničkim savetima"?

Drugi prioriteti proizašli iz diskusije:

- Jednake mogućnosti
 - Jednaka zarada
 - Pristojna minimalna zarada
 - Bezbednost na radu
 - Neformalnost
- Izmene i dopune (amendiranje) Zakona o radu (odredba o porodiljskom odsustvu, radnom vremenu i drugim srodnim pitanjima)
- Sigurnost i zdravlje na radnom mestu
 - Zdravstvena sigurnost
 - Seksualno uznemiravanje na radnom mestu
 - Sindikalne organizacije

Kako uticati na efikasno sprovodenje zakonskih odredbi koje su već uspostavljene? Konkretno, odredbe o porodiljskom odsustvu i rođnoj ravnopravnosti teško se primjenjuju u ovim okolnostima, kada je važnost data privatnom sektoru. Praznina istraživanja, koja bi se bavila ovim pitanjima, trebalo bi biti dopunjena partnerskim inicijativama.

Moguće intervencije:

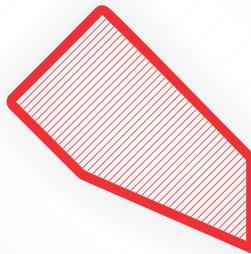
- Kolektivni ugovori trebali bi biti završeni do kraja ove godine
 - Izmene i dopune (amendiranje) Zakona o radu (odredba o porodiljskom odsustvu, radnom vremenu i drugim srodnim pitanjima, Zakon o ekonomskom i socijalnom savetu)
- Debatne i informativne sesije o ovim pitanjima trebalo bi da budu prioritet ove "Sobe za razmišljanje" u narednim nedeljama i mesecima.
- Odredbu o porodiljskom odsustvu trebalo bi razmotriti iz ugla socijalne politike i perspektive zaštite deteta i porodice.

Dostojanstveni uslovi rada vode do dostojanstvenog života za svakog građanina Kosova i to bi trebalo biti ambiciozno dostignuće za ovu grupu tokom rada nakon ovog kongresa.

Fasilitatori: Jeton Mehmetaj, GAP i Alush Berisha, FES

Soba Za Razmišljanje 5:

SOCIJALNA ZAŠTITA

I ZDRAVSTVENE POLITIKE

Olakšavaju Antoneta Coli, FES

I Florina Duli, IKS

(socijalna zaštita)

Hana Xhemajli, FES & Ilir Hoxha,
Heimerer (Zdravstvene Politike)

Učesnici (22) podeljeni u dve podgrupe:

a / Zdravstvene politike

b / Druge socijalne politike

Sledeća ključna pitanja proizašla su iz prve radne grupe:

ORGANIZACIJA

- ZAKONODAVSTVO IMA POTREBE ZA VELIKIM POBOLJŠANJIMA
- ZNATNTE PRAZNINE
- UGLAVNOM JAVNE

Opširan pristup od populacije

KLJUČNE DISKUSIJE

- PROBLEMI UPRAVLJANJA I MANJKAVOSTI
- PROBLEMI POPUNJAVANJA OSOBLJEM I ZAPOŠLJAVANJA
- USLUGE NEADEKVATNOG KVALITETA
- POTREBA ZA KONTINUIRANIM PROFESIONALnim RAZVOJEM I OBRAZOVANjem
- NEDOSTATAK ODGOVORNOSTI
- NEJEDNAKE PLATE
- NEDOSTATAK ODGOVARAJUĆEG MONITORINGA I OCENJIVANJA

RADNA GRUPA:

ZDRAVSTVENE POLITIKE

AKTUELNI FOKUS:

- Zdravstveno osiguranje
- Obučeni lekari migriraju u inostranstvo
- Zakonodavstvo
- Kvalitet zdravstvenih usluga

Diskusije:

- Razvoj strategije i pristup zdravstvenom osiguranju
- Razvoj specifičnih strategija za tri glavna prioriteta:
 - Zdravstveno obrazovanje,
 - Finansijska sredstva/finansiranje,
 - Reorganizacija/reforma u zdravstvenom sektoru i neophodna poboljšanja u upravljanju.
- Uspostavljanje upravljačkih kapaciteta za reformu zdravstva (stručnjaci Svetske banke su identifikovali nedostatak upravljačkih kapaciteta za reformu zdravstva, izradu politika za zdravstvene institucije).
- Razvoj kampanje zdravstvenog osiguranja (promocija, informisanje, kreiranje konkretnih priručnika za informisanje građana u vezi sa zdravstvenim osiguranjem i o značaju istog; što se od njih očekuje u ovom pogledu; što je obuhvaćeno ovim osiguranjem i kako će doprineti /finansirati u tom fondu građani).
- Obezbeđivanje mogućnosti za dalje obrazovanje i ocenjivanje osoblja zdravstvenog sektora, generalno kroz programe, seminare, različite kurseve i specijalizacije (master), kako bi se postigla ravnoteža između teorijske i praktične komponente.
- Razvoj Emergentne nacionalne službe (EMS), dijagnostika i protokoli za tretman prema simptomima koje je pokazao pacijent.
- Razvoj sistema finansiranja zdravstva prema modelu solidarnosti za fond zdravstvenog osiguranja (model solidarnosti prema kojem svaki građanin doprinosi ili plaća premije) kako bi imao kvalitetne usluge i da građani više ne budu finansijski opterećeni.
- Funkcionalizacija Regionalne bolnice u Prištini i Prizrenu, sa naglaskom na pružanju usluga građanima u ruralnim sredinama. Na taj način građanima neće biti potrebno da putuju daleko, kako bi dobili osnovne zdravstvene usluge.
- Podrška školama koje su specijalizovane za različite oblasti zdravstvenog sektora, kao što su naučno istraživanje i osoblje koje se bavi specifičnim statistikama i istraživanjem zaraznih bolesti i njihovom prevencijom.

Mogući projekti za rešavanje problema:

- Diskusije za okruglim stolom svakog meseca sa zainteresovanim stranama u oblasti zdravstvene zaštite.
- Dokumenti politika o specifičnim pitanjima u slučajevima kada nedostaje informacija.
- Održavanje informativnih kampanja za široku javnost vezano za sektor zdravstva i zdravstvenog osiguranja.
- Održavanje javnih rasprava o zdravstvu (pitanja i odgovori).

Dodatni projekat

Na kraju Kongresa, koji je održan u maju, nakon identifikovanja prioriteta, radna grupa se složila da sačini spisak aktivnosti koje se odnose na preventivno zdravstvo. To iz činjenice da je skoro polovina stanovništva Kosova ispod 35 godina starosti i da postoji sve veća potreba za promovisanjem zdravog života i fizičkih vežbi. Pri tome, u nastavku smo predstavili neke ideje koje će služiti samo kao model za buduće reference. Zdrav život: šta to znači za svaku osobu.

- Kako možemo smanjiti potrošnju za zdravstvenu zaštitu kroz programe koji vode ljudе u pokretu: kampanje koje se fokusiraju na aktivnosti na otvorenom i obrazovanje za zdravom ishranom.

Fasilitatori: Ilir Hoxha, Heimerer i
Hana Xhemajli, FES

SOCIJALNE POLITIKE

AKTUELNI FOKUS:

- Penzije
- Društvene šeme
- Porodice i teška politika
- Sada je mala grupa marginalizovanih grupa u društvu
- Socijalno stanovanje
- Socijalne usluge

Glavna pitanja:

- Kakva država želimo da bude Kosovo? (Ideološka orijentacija)
- Da li je penzioni sistem diskriminatorski (penzijske šeme po osnovu doprinosa, radno iskustvo, kvalifikacija)?
- Da li nam je potrebna reforma penzionog sistema?
- Da li su identifikovane sve ranjive grupe i procenjene njihove potrebe?
- Da li je decentralizacija socijalnih usluga već propala?
- Da li imamo dovoljnih i adekvatnih usluga za starije (osim Doma staraca u Prištini i nekim drugim opštinama). Da li su političke partije i vlada zanemarila ovu kategoriju društva, jer ova kategorija ne donosi glasove?
- Koliko brinemo za decu na Kosovu, imajući u vidu da oni čine 50% društva?
- Da li LGBTI zajednica uživa socijalnu zaštitu?
- Kako treba reformisati politiku porodiljskog odsustva i šta bi trebalo da bude cilj (povećanje nataliteta, podrška privatnog sektora ili nešto drugo)?
- Nasilje u porodicama, zaštita žrtava
- Nedostatak političke volje za stvaranje socijalnog i zdravstvenog osiguranja/fonda osiguranja (zanemarivanje, strah od osnivanja fonda?)
- Da li će budžet biti oslobođen od pritisaka ako se stvori ovaj fond i koje usluge će biti pokrivenе ovim fondovima
- Zakonodavstvo: nesprovodenje zakonodavstva/nesprovodenja u kontekstu Kosova

Izazovi identifikovani i prioritetirani od strane učesnika:

- Stvaranje Fonda za socijalnu zaštitu;
- Briga o deci/politike za zaštitu od zlostavljanja
- Decentralizacija socijalnih usluga (MRSZ)
- Ponovno identifikovanje društvenih zaštićenih grupa
- Porodiljsko odsustvo
- Javno socijalno stanovanje
- Jednakost u raspodeli javnih budžeta
- Politike za samohrane roditelje
- Penziona reforma

Fasilitator: Florina Duli, IKS
& Antoneta Coli, FES

FES KOSOVO TEAM

ZAKLJUČCI I PREPORUKE ZA DALJI RAD

Kao rezultat dugog procesa konsultacija i izražavanja nezadovoljstva građana Kosova trenutnom društveno-ekonomskom situacijom, nastala je platforma Kosovo koje želimo, pokrenuta od strane brojnih partnera FES-a u civilnom društvu. Cilj ove platforme je da promoviše više aktivno i dobro informisano građanstvo, politički angažovano u javnom životu, posebno u oblastima koje utiču na svakodnevni život građana.

Platforma ima za cilj da promoviše dobro informisane i orijentisane rasprave na konkretnе akcije za promene u ovim oblastima: Obrazovanje za razvoj i zapošljavanje; Građanski aktivizam za dobro upravljanje; Ekonomski razvoj i otvaranje radnih mesta; Socijalni dijalog za dostojanstven rad i život; Zdravstvo i politike socijalnog staranja; Prvi kongres inicijative Kosovo koje želimo je organizovan kao pionirska platforma kako bi informisao partnere o ovoj javnoj inicijativi, reflektiranju i razmišljanju koje je dovelo do njenog razvoja i metodologije rada u 5 "paralelnih soba za razmišljanje". Na Kongresu su postavljena pravila zajedničke diskusije i reflektivnog razmišljanja, orijentisanog na rešenja za probleme identifikovane od strane učesnika. Postizanje konsenzusa kod utvrđivanja prioriteta pitanja u svakoj od 5 paralelnih soba je preduslov za utvrđivanje zajedničkih aktivnosti za stvaranje rešenja za identifikovane probleme.

Nastavak rada u 5 paralelnih soba za razmišljanje će biti složeniji u budućnosti i sa vrlo ozbiljnim izazovima.

- Rezultate u svih 5 oblasti treba integrisati i međuzavisnost između njih jasno vizuelizovati, kako bi se izgradila vizija modela socijalne i države blagostanja na Kosovu, u skladu sa minimalnim standardima Evropskog ekonomsko-socijalnog modela, detaljno utvrđenog [Acquis communautaire](#)-om.
- Primese socijalne države treba shvatiti na isti način od svih aktera kroz - analizu problema, ciljeva i pružanja mogućih rešenja zajedno i za sve grupe u društvu. Ove primeše moraju biti jasno saopštene, kako bi ih građani lako identifikovali i uporno tražili od političkih subjekata koji se nadmeću za glasove građana u izbornim procesima.
- Razvoj pritiska u političkoj i javnoj debati treba da se vrši putem jedinstvenog i snažnog glasa koji proizilazi iz zajedničkih aktivnosti na lokalnom i nacionalnom nivou.
- Promena političke agende – stavljući potrebe građana i javni interes kao prioritet.
- Dok je Kongres proizveo ideje i interes za učešće u ovom procesu od strane različitih grupa civilnog društva, političkih stranaka i predstavnika raznih institucija, ovo je samo početak dugog puta do cilja, a to je aktivni i samo-održivi društveni pokret, koji ima prave informacije, utvrđuje prioritet pitanja od javnog interesa i vrši pritisak za promene - unutar i izvan sistema, sa jednim jedinim ciljem - zaštitu interesa građana Kosova. Svaki građanin i svaka organizacija civilnog društva na Kosovu, koji se slaže sa ciljevima ove platforme, je pozvan da joj se pridruži u svakoj fazi rada, sada i u budućnosti. Potreban nam je doprinos svakog od vas da zajedno radimo za Kosovo koje hoćemo.

MI HOĆEMO:

- Zdravstveni sistem za sve građane - pristupačan i efikasan.
- Savremeni obrazovni sistem - povezan sa svetom rada i ekonomskim razvojem.
- Minimalan, ali dostojanstveni standard socijalne sigurnosti za sve građane - prema standardima EU-a.
- Održiv ekonomski razvoj - izgrađen veštinama i preduzetništvom.
- Demokratski okvir za efektivno i inkluzivno učešće građana na centralnom i lokalnom nivou.

UČESNICI

UČES

ABEDIN SELIMAJ, IKSN	ARDITA HAJRA – NGO AKTIV
AFËRDITA ADEMI – LUX DEX	ARIANA DAKA – REPORTERE
AFËRDITA HASANI – RIINVEST	ARNESA LOXHA – KOEG
AGNESA QERIMI – KYC	ARTAN MUSTAFA – LIGJËRUES NË UBT
AGNETA BYTYQI – KOSOVO WOMEN 4 WOMEN	ARTAN SADIKU – LUX DEVELOPMENT
AHMET RUSHITI – KDI	ARTAN MUSTAFA – UBT
AJETE KËRQELI – D4D	ASTRIT REXHAJ – BIZNISMEN
ALBANA GASHI – KOLEGJI RIINVEST	ATDHE HYKOLLI – BSPK
ALBANË TALLA – LAD	BARDHA QIREZI – RIINVEST
ALBERTA ALIHADARI – GIZ	BARDHYL MUSA – MDA
ALBNORA GORELLI – UDHËHEQËSE RINVEST	BERAT RUKIQI – OEK
ALBULENA BYTYQI – RADIO KOSOVA	BERNARD TEHREBEGOLLI – KOLEGJI “HEIMERER”
ALBULENA SINANAJ – MDA	BESA ÇARKAXHIU BIBAJ – NISMA ZHVILLOHU
ALTINA XHINI – INJECT	BESA LUCI – K2.0
ALUSH SEJDIU – SPRCK	BESA LUZHA – FES
ANASTASIA JOHANSSON – EMO	BESIM DOBRUNA – INSTITUTI EKOLOGJIK
ANTIGONA MEHMETI	BESIM MUSTAFA – OEK
ARBEN DERMAKU – KËSHILLTAR MASHT	BETIME HOXHA – IKS
ARBEN KAÇANDOLLI – MDA	BLEONA HUMOLLI – KOEG
ARBEN QIREZI – PROFESOR	BLERIM SYLA – FSSHK
ARBEN THACI – PËRKTHYES	BLERTA AVDIU – LUX DEV
ARBËRIE NAGAVCI – LËVIZJA VETËVENDOSJE!	BLERTA BERISHA – FSSHK
ARDIANA THACI – INSTITUTI COLUMBUS / KTV	
ARDIT ALIJA- HANDIKOS- GJAKOVE	
ARDIT GLLOGJANI – GWYA	

NICI

BLERTA FETAHAJ – SHPRK

BLERTON JAKUPI – KOLEGJI “HEIMERER”

BOIKEN ABAZI – LËVIZJA VETËVENDOSJE!

BRIKENA HOXHA – IKS

BURIM MEHMETI - BIZNISMEN

CHUNNY YAN – UN

DARDAN SEJDIU – PSD

DARDAN SELIMAJ – COLUMBUS

DEBORA PEKI – D+

DIANA LEKAJ- RIINVEST

DITA DOBRANJA – RIINVEST

DOMINIK DRASNAR – OSCE

DONAD DODI – IKS

DRAGOS MIKELI – KFOR

DRENUSHË ISUFI – KOMUNA E PRISHTINËS

DRITA HAJDINI - MPMS

DRITAN KËRCAGU – NIRVANA

DRITON TAFALLARI – DEVELOPING TOGETHER

DRITON ZHUBI – LENS

DUKAGJIN PUPOVCI – KEC

DHURATA PROKSHI – AKTIVISTE

EDI KUÇI – KYC

EDITA BAJRAMI – MPMS

EMA RACI- KEC,

ENGJËLL UKSHINI – NTS

ENKELEJDA ALIU – UNKT

ERLINDA ARDIMETAJ – YMCA IN KOSOVO

ERMIRA BERISHA – RIINVEST

EUGEN CAKOLLI - KDI

FATIR BERZATI – GORA REGION

FATMIR BYTYCI- KESHILLTAR
POLITIK I MINISTRIT TE ARSIMIT

FATMIRE KOLLÇAKU –
LËVIZJA VETEVËNDOSJE!

FERID TELIQI – PËRKTHYES

FITORE AJETI – MZHE

FITORE GJATA – SHPRK

FJOLLA MUÇAJ – STUDENTE

FJOLLA RAMADANI –
KOSOVO EXPERTS GROUP

FLORIM GALLAPENI-
HEIMERER COLLEGE:

FLORINA UJUPI
– NISMA ZHVILLOHU

GRESA SMOLICA – LËVIZJA FOL

GËZIM XËRXA – INSPEKTORATI I PUNËS

HAJRULLAH MUSTAFA – ASHCM

HAMIT QERIQI – MDA

HANA GASHI – SHKOLLA DIGITALE

HANA XHEMAJLI – FES

HANS SHAD KIM – UNDP

IBRAHIM REXHEPI – MZHE

ILIR HOXHA – SOLIDAR

ILIR JAKUPI – PËRKTHYES

ILIRJANA BAJRAKTARI – UGMCD

UČES

ISAK SHEMA – KOLEGJI “ILIRIA”

JEHONA XHAFERI – KEC

JETA KRASNIQI – KDI

JETMIR BAKIJA – DEMOCRACY PLUS

JETON MEHMETI – GAP

JULIAN – KFOR

JUSUF AZEMI – SPSK

KIM HAES SHAL – UNDP

KRESHNIK AHMETI – LËVIZJA VETËVENDOSJE!

KRISTINA ZIMAJ – ANIBAR

KUSHTRIM BAJRAMI – KEC

KUSHTRIM SADIKU - GAZETAR

LAURA KRASNIQI – CIVI KOS

LEONA HUMOLLI- KOSOVA EXPERT GROUP

LEONORA AHMETI – MPMS

LEONORA LOKAJ – BSPK

LAURA KRYEZIU – LGC

LIBURNA MEHMETI – PROGRAMERE

LIS KOTORI – UNKT

LULZIM TAFA – REKTOR AAB

LUMNIJE AJDINI – AKB

LEUNORA AHMETI ZYLFIJAJ – MPMS

LUTFI BISLIMI – MPMS

LUTFI MANI – SBASHK

LULJETA ALIU – INJECT

MAJLINDA GJOCAJ – MSH

MARGARITA RASHITI – BIRN

MEJREME SHEMA – PENSIONERE

MERITA MRIPA - CDO

MEVLYDE HYSENI – FES

MIMOZA NAGAVCI – AIEX

MIRDITA BICAJ – AMB HUNGAREZE

MIRJETA ADEMI – KCSF

MIRJETA DURAKU - KOSOVAPRESS

MIRLINDA GOJANI – MOTHER TERESA

MUHAMED BAJRAMI – CET

MUHAMER IBRIQI – AGJENCIA
PËR ARSIM DHE AFTËSIM PROFESIONAL

NASER GJONBALAJ – OMK

NAXHIT DELIQI – ISS INSTITUTE

NDUE KALAJ – SPAK

NGADHNJIM HALILAJ – D4D

NITA BAKALLI ISTREFI – KOORDINATORE

NITA - FORUMI KOSOVAR
I AFTËSISË SE KUFIZUAR

NITA RUDI – KDF

NORA JUSIFI – GAP

NORA LATIFI JASHARI – GAP

NORA MURATAJ – FSSHK

NORA ZHILIVODA – KAMA

NUHIJE AGUSHI – PARTNER KOSOVA

NURTEN DEMIRI – ELIO

ORGESTA HAJRIZI – D+

NICI

OSMAN ABDULLAHU – PËRKTHYES

PYLLJON NURA – BÇ

QËNDRIM BYTYQI – LËVIZJA FOL

REIMONDA HOXHA – LGC

REMZI REKA – OMM GJETHI

RIDVAN GASHI – OJQ “MCK”

RINOR GJONBALAJ – MDA

RITA ISMAJLI – D+

RRAHMAN JASHARAJ – SBASHK

SADIJE SALIHU, INSTITUTI SHKENCOR KOSOVAR SUEDEZ;

SADRI RRMOKU – KLGI

SALIHE SALIHU – INSTITUTI SHKENCOR KOSOVARE – SUEDEZ

SAMEDIN MEHMETI – POLICIA E KOSOVES

SAMIJE GASHI – IKS

SANIJE XHEMAJLI – MSH

SARAH TENUS - UNKT

SELATIN KAÇANIKU – KONSUMATORI

SELATIN KLLOKOQI – INDEP

SHEMSI DREJTA - TEKNIK

SHPEND QAMILI – UNKT

SHPETIM MAVRAJ – KYC

SHPRESA MEHMETI – MASHT

SHPRESË QAMILI – UNIVERSITETI KADRI ZEKA

SHUKRIJE GASHI – PARTNERS KOSOVA

SHUKRIJE RAMA – ZSC JURIDIKA

SKORD RETKOCERI – KOSOVO EXPERTS GROUP

SYLEJMAN META - KRYETAR I FEDERATËS SË SINDIKATËS SË PENSIONISTËVE DHE INVALIDËVE TË PUNËS

TIME KADRIJAJ – DEPUTETE

TRINGA RAKA – OMM GJETHI

TRINGË SHKODRA – RIINVEST

UJKAN HYSAJ – AJO PICTURES

VALDET RAKA – OMM GJETHI

VALMIR ISMAJLI – D+

VALMIR XHEMAJLI – LENS

VEHBI GOXHIFI – GJEOMJEDISI

VEHBI MUJKU – DREJTOR I QENDRES PËR PUNË SOCIALE NË KOMUNËN E PRISHTINËS

VESA BARAKU XHEMA – TRAINING CENTRE

VESA IBRAHIMI – KQVR

VESA VUTHI – GWYA IN KOSOVO

VIOLETA DEMA – KABINETI I MINISTRISË SË ARSIMIT

VISAR YMERI – PSD

VJOLLCA KARAKASHI – OEK

VJOLLCA SHALA – SBASHK

VLERA BAHTIRI – FES

VLORA BASHA BERISHA – INDEX KOSOVA

VULLNET KRASNIQI – KLAN KOSOVA

VUTH BISLIMI – MPMS

XHAFER HALITI – KOLEGJI FAMA, UNIONI STUDENTOR

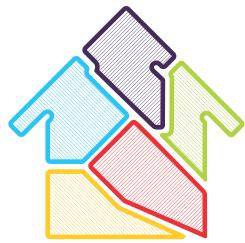
XHEVDET GEGOLAJ – FONDACION

YLBER BEQIRI – MDA

YLLKA BUZHALA – FOL

YLLKA KRASNIQI – FSSHK

ZANA RAMOVIC – KOEG

KOSOVA
që duam / we want / koje hocemo

KOSOVA
koje hoćemo

PRVI NACIONALNI KONGRES
“KOSOVO KOJE HOĆEMO”

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Büro Kosovo